

3. Brainstormen

Wat is het?

Brainstormen is het gezamenlijk verzamelen van associaties bij een bepaald vraagstuk of thema. Het doel is zoveel mogelijk associaties op te schrijven.

Wanneer kun je het gebruiken?

In welke situaties?

Brainstormen wordt vaak gebruikt in de ideeënfase van een project of activiteit. Op basis van een bepaalde probleemdefinitie of doelomschrijving moeten nieuwe, leuke, concrete, bruikbare ideeën worden gegenereerd. En in de ideeënfase geldt vaak: hoe meer hoe beter.

Bij welke kennisprocessen?

Brainstormen helpt mensen in een groep beter naar elkaar te luisteren. Daarbij wordt ieders inbreng genoteerd en daarmee gewaardeerd. Door het noteren van de inbreng op een groot vel kunnen mensen op elkaars bijdragen voortbouwen: daardoor leidt deze methode tot synergie en daarmee effectieve kenniscreatie.

Hoe werkt het?

Benodigheden

Een brainstormgroep heeft idealiter een omvang van ongeveer vijf tot acht personen. Bij minder deelnemers verloopt het associëren minder goed, bij meer deelnemers wordt het lastig om ieders ideeënruimte te geven en de ideeënstroom goed vast te leggen.

Werkwijze

De klassieke brainstormtechniek is in de jaren dertig ontwikkeld door Alex Osborn. Osborn is de bedenker van de belangrijke regel: uitstellen van oordelen over associaties.

Andere regels van brainstormen zijn:

- ▽ Stel vast waarvoor je de informatie gaat gebruiken: dat geeft de ideeënstroom richting.
- ▽ Deelnemers roepen spontaan ideeën naar aanleiding van de gekozen probleemstelling.
- ▽ De ideeën worden door een facilitator *letterlijk* op een groot vel of bord geschreven, dat gedurende de sessie zichtbaar blijft om het associëren te bevorderen. De ideeën worden hierdoor losgemaakt van de persoon die ze roept. Vaak is het koppelen van een idee aan een persoon een belangrijke belemmering bij de waardering ervan.
- ▽ De deelnemers associëren op elkaars ideeën en gebruiken de ideeën als opstapje voor nieuwe ideeën. Belangrijk hierbij is dat elk idee welkom is. Gekke invallen kunnen het creatieve proces in positieve zin beïnvloeden.
- ▽ De ideeënstroom moet een hoog tempo houden, zodat het rationele deel van het denken zoveel mogelijk wordt uitgeschakeld.
- ▽ Er wordt gestreefd naar een grote hoeveelheid ideeën: kwaliteit door kwantiteit.

Als de ideeënstroom opdroogt, kan deze weer aangezwengeld worden door het toepassen van andere ideegeneratie-technieken, zoals het vragen naar het ‘wildest idea’ (alles kan), het gebruiken van prikkelwoorden of –beelden die associaties oproepen of het gebruik van analogieën / metaforen (‘de organisatie als machine’).

Wat levert het op?

Brainstormen levert vaak een hoop nieuwe, leuke, originele ideeën, oplossingsrichtingen of alternatieven op.

Waar vind ik meer informatie?

∇ Vorstman, C.M. (1998). *Eureka!: creatieve ideeën genereren*. In: Capita Selecta, afl. 34.